

SUSANNA TAMARO

Sonsuza Kadar

ÇEVİRİ: EREN CENDEY

SUSANNA TAMARO

Sonsuza Kadar

Per sempre, Susanna Tamaro

© 2011, Susanna Tamaro

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.susannatamaro.it

1. basım: 2011

2. basım: Mart 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Cem Alpan

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-1351-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750713514

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SUSANNA TAMARO

Sonsuza Kadar

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren
Eren Cendey

SUSANNA TAMARO, 1957'de Trieste'de doğdu. Zor bir çocukluk dönemi geçirdi. 1976'da, 18 yaşındayken Friuli'de tanık olduğu deprem ve 25 yaşındayken geçirdiği ölümcül hastalık, Tamaro'da derin izler bıraktı. Yazmaya 27 yaşında başlayan Tamaro'nun edebiyat dünyasında tanındığı ilk eseri, *Tek Ses İçin* adlı öykü kitabı oldu. İlk kez 1994'te yayımlanan *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git* adlı romanı, aylarca liste başı oldu, birçok dile çevrildi, yazarı büyük üne kavuşturdu ve 1995'te beyazperdeye uyarlandı. Tamaro, *Aklı Bir Karış Havada* ve *Anima Mundi* adlı romanları ve *Yanıtla Beni*, *Rüzgâr Ne Diyor* adlı öykü kitaplarının ardından, 2005'te *Her Sözcük Bir Tohumdur* adlı deneme kitabını yayımladı. 2006' da *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'in devamı niteliğindeki *Yüreğimin Sesini Dinle*, 2011'de *Sonsuza Kadar* çıktı. Onu yine 2011'de *Var Olan Ada* izledi. Tamaro, 2013 yılında iki esere daha imzasını attı: *Her Melek Korkunçtur* ve *Via Crucis: Meditazioni e preghiere*. 2014'te *Kökler, Yollar* ve *Yitik Benler* kitabı yayımlandı. Yazar, çok sevdiği kedileri ve köpeğiyle birlikte Orvieto yakınlarında bulunan Porano'daki evinde yaşamaktadır.

Susanna Tamaro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

<i>Yüreğinin Götürdüğü Yere Git</i> , 1995	<i>Yüreğimin Sesini Dinle</i> , 2007
<i>Tek Ses İçin</i> , 1996	<i>Luisito: Bir Sevgi Öyküsü</i> , 2008
<i>Anima Mundi (Dünyanın Ruhu)</i> , 1997	<i>Sessizlik Bir Erdemdir</i> , 2011
<i>Yanıtla Beni</i> , 2001	<i>Var Olan Ada</i> , 2012
<i>Aklı Bir Karış Havada</i> , 2002	<i>Her Melek Korkunçtur</i> , 2013
<i>Rüzgâr Ne Diyor</i> , 2005	<i>Kökler, Yollar ve Yitik Benler</i> , 2014
	<i>Düşünen Bir Yürek</i> , 2016

“Tanrı yeryüzüne onu besleyen soluğunu verdi.
Onun nefesi her şeye hayat verir.
Olur da o nefesini tutarsa her şey yok olur.
Bu soluk sende, senin sesinde de titreşiyor.
Ve senin soluduğun, Tanrı’nın soluğudur ve
sen bunu bilmiyorsun.”

ANTAKYALI THEOPHİLOS

Bir

Dağda yaşıyorum ve buralara çıkanları karşılıyorum.

Kiminin bir hedefi oluyor, kimiye sadece ormanlarda geziniyor. Tepeye tırmanmak için pek çok yol var; benim buradan geçeni, pek çok yoldan biri, hatta en farklısı. Kimisi yüzüme bile bakmadan yürüyüp geçiyor, kimisi de merakla duruyor:

“Nedir burası; bir sığınak mı, yoksa tarım turizmiyle ilgili bir yer mi?”

Anlamıyorlar.

Onlara sudan sonra şarap da ikram edersem, “Bir şey ödemek zorunda mıyım?” diye sormadan edemiyorlar.

“Ev sahibinin armağanı,” yanıtını veriyorum.

Kimi gülümsüyor, anlamaya çalışıyor; kimi de şarabını telaşla içip görünmeyen bir tehlike tarafından kovalanıyormuşçasına, arkasına bile bakmadan uzaklaşıyor.

Bazen de geri geliyorlar. Dağ için değil, ocağındaki ateşin dumanının tüttüğü bu oda için dönüyorlar. Pek azı özellikle geldiğini itiraf ediyor; ötekiler bahaneler uyduruyorlar: “Şöyle bir geçiyordum... Az ötede mantar topluyordum... Ötedeki yamaca tırmanıyordum, yolu şaşırdım...”

Geri gelenlerin büyük çoğunluğu suyu ve şarabı gülümsemeyle kabul etmiş olanlar oluyor. Kaçarak uzaklaşanları bir daha pek görmüyorum, olur da gelirlerse ma-

zeretler uydurmak için çok uğraşıyorlar. Hatta bir tanesi bana çıkmıştı: “Benim yitirecek zamanım yok!”

“Neden geldiniz o halde?” diye sormuştum ona. “Burası zamanın durduğu yerdir.”

Bazıları da geliyorlar ve yüreklerinde ne var, ne yoksa döküyorlar.

Bir keresinde içini döken bir hanım, uzun uzun anlatıktan sonra, “Avutun beni peder,” dedi.

“Ben rahip değilim,” dedim ona.

Yerinden fırlayıverdi. “Neden anlattım bütün bunları o halde?”

“Bilmem.”

“Siz belki de düzenbazın tekisiniz!”

“Ne olmamı bekliyordunuz ki?” dememe kalmadan sözlerim çarparak kapanan kapıya asılı kaldı.

Yazları koyunlarını görenler, “Peynir satıyor musunuz? Hani şöyle saf ve leziz olanından?” diye sormadan edemezler.

“Leziz midir bilmem ama,” diye yanıtlarım onları, “isterseniz tattırırım size.”

Sadece kendim için peynir yaptığımı söyleyince bozulurlar. Gönüllerini almak için evlerine götürebilecekleri bir parça peyniri hediye ederim.

“Tamam ama parasını ödeyeceğim,” der pek çoğu.

“Gerek yok.”

“Israr ediyorum.”

“Peki, kendinizi daha iyi hissedecekseniz öyle olsun.”

“Ama siz çobana benzemiyorsunuz.”

“Koyunlarımın yanındayken bir çobanım.”

“Tamam ama karnınızı bu işle doyurmuyorsunuz.”

“Peynirimi yediğimde, karnımı bununla doyurmuş oluyorum.”

“Peki, çobanlık yapmadığınızda ne yapıyorsunuz; ne işle uğraşıyorsunuz?”

“Yaşamama yardım eden şeyler üretiyorum.”

“Hepsi bu mu?” diye yorum yapıyorlar şaşkınlıkla.

“Ama bu gerçek bir iş sayılmaz ki!” Kimisi de gülümsüyor: “Ne mutlu size! Ben de bu tepelerde yaşayabilmeyi ne çok isterdim!”

Dünyanın dışında yaşayınca, kırılğan insanların hayallerine konu olmak hiç zor değil.

İlk zamanlarda buraya sık sık gelen bir emekli vardı. Hızlı adımlarla gelir, aynı hızla konuşurdu. Selam vermez, eve bile girmezdi. Beni görür görmez bağırmaya başlardı: “Kim olduğunuzu biliyorum; siz bir sapıksınız; cmbşlerinizi düzenlemek için burada yaşıyorsunuz! Ben yutmam bu numaraları, yutmam! İnsan domuzun teki değilse, neden başka insanlardan yalıtır kendini? Normal insanların karısı, çocukları olur; ormanda oturup kurban beklemeyiz! Utan, pis domuz!” diye sövüp saplantılı dşncesinin iblisiyle ormanın içine dalardı.

İlk zamanlar bu sürekli tanım bulma çabasını kabullenemiyordum. Seni sınıflandıracak bir sıfat yoksa sen de yoksun, anlamına geliyordu. Sonra alıştım, sınıflandırma yapmanın insanoğlunun doğasının bir parçası olduğunu anladım. Eğer kim olduğunu bilirsem seninle nasıl bir ilişki kurabileceğimi de bilirim, ama eğer sen bağlantıların ve rollerin olmayan bir kişiysen, senin hakkında ne dşnebileceğimi bilemem. Sen ıplaklık anlamına geliyorsun ve kendini bu çıplaklıkla koyuyorsun ortaya. Ve ıplaklık, rezalet anlamına geliyor.

Hepimiz, varoluşumuza izin veren bir tanıma sahibiz ve bu tanım öyle bir sal ki, onun sayesinde fırtınalı günlerin alkantısına dayanabiliyor, onun sayesinde delirmeden nehrin sonuna kadar varabiliyoruz.

İki

Sevgili Nora, dün ilk kez lapa lapa kar yağdı.

Öğleden sonra çıktım ve ormana yürüdüm. Kar yağınca her şey değişiyor, doğa bir tür hayrete gömülüyor. En yakındaki gürültü bile uzaklardan gelir gibi oluyor. Gürültüden çok canlıların yankıları ve onları yaratanların gizemli hayatı aşikâr oluyor. Şuracıkta iki tavşan birbirini kovalamış, az ötede sincap koşmuş, şu çamın altında bir sansar durmuş ve yolunu değiştirmiş.

Dört bir yanda izler var, hayvanların ve benim izlerim. Bir an için, benimkilerin yanında senin bıraktığın izlerin de olduğunu hayal ettim.

Dağda yaptığımız o ilk uzun gezintiyi hatırlıyor musun? Zirveye yakın bir kayalığın tam altındaki düzlüğe çadır kurmuştuk – biriktirdiğim ilk parayla aldığımız, ağır bir Çekoslovak çadırıydı. Çevremizde dağ çamları ve ormangülleri vardı. Eylül ayıydı. Uyuyacağımız yerde, geceyi konuşarak geçirmiştik. Gökyüzü olağanüstü bir bereklilik içindeydi; dolunay tam tepemizdeydi. Seherin ilk ışıklarıyla çıkmak istemiştin. Bir kartal çılgığı duyar gibi olmuşsun ve hayatının ilk kartalını görme fırsatını kaçırmak istememiştin.

Peşinden gelmiştim ve bir kayaya oturmuştuk. Yırtıcı kuş karşımızda belirivermişti. O buz gibi şafağın temiz ışığında, geniş kanatlarını açmış, arada sırada haykırışını

yineleyerek havada süzülüyordu. Sonra yukarıya doğru esen bir hava akımından yararlanarak hızla yükselmiş ve bakışlarımızın eriminden kaybolmuştu. O anda buz kesmiş burnun, donmuş ellerinle, zirvelerin ötesinden ihtişamlı ışıltılarıyla yükselen güneşin ilk ışıkları altında bana sarılmıştın.

“Sonsuza kadar’ var mıdır?” diye sormuştun.

Sana daha sıkıca sarılmıştım. Kazakların, hırkaların ve rüzgârlığın altından narin bedeninin canlılığını ve sıcaklığını hissetmiştim.

“Sadece ‘sonsuza kadar’ vardır,” demiştin.

Gece burada her şeyi yutan kara bir mürekkep misali; ağaçlar görünmez oluyor, vadinin ufku kayboluyor, ahır, kızak, bostanın çitleri kayboluyor. Şekiller yok oluyor, sesler değişiyor. Kızılgerdanlar, karatavuklar, saksaganlar, kuzgunlar buzlu dalların arasına çekiliyorlar. Kuzular melemeden, samanların arasında annelerine sokuluyorlar; solukları onları birbirlerine bağlıyor –iki minik soluk bulutçuğu– ve yünlerinden yükselen ısı, mart ayında karın erdiği, göğün her şeyi ısıttığı günlerin toprağı gibi havada tütüyor. Gecenin de kendi canlıları var ve bunlar yüzleri olmayan canlılar. Baykuşun ısrarlı çağrısı, pahunun keskin sesi. Uzaklardan arada sırada gelen yalnız kurtların uluması, evlerin çevresindeki tilkilerin kuru havlamasıyla kesiliyor. Sonra karanlık seyrelmeye başlayınca donmuş toprakta geyiklerin ayak sesleri yankılanıyor ve çiftleşme öncesi böğürtüleri duyuluyor.

Tan yeri ağarır ağarmaz sobanın üstünde su ısıtıyorum ve sıcak çaydanlıkla ağıla gidiyorum. Isınmak için birbirlerine sokulmuş koyunlar hâlâ samanların arasında uyuyor oluyorlar. Yıllardan beri benimle yaşıyorlar, her birinin bir adı var ve sesimi uzaktan bile tanıyıp çağrımaya uysal melemelerle yanıt veriyorlar. Kuzular –tüyleri bembeyaz oluyor– annelerinin ayakları arasında dinleniyorlar, minik suratlarıyla annelerini dürtüyorlar ve anneleri de

başlarını yalayarak yanıtlıyor onları. Daha sonra kapıyı açtığımda dışarı koşacaklar ve koşa koşa oyuna dalacaklar, avlunun ortasında ters duran el arabasına tırmanıp inecekler.

Evden getirdiğim kaynar suyla yalaktaki donmuş suyu eritiyorum ve yemliği yiyeceklerle dolduruyorum. Hâlâ uykulu olduklarından yaptıklarına pek ilgi göstermiyorlar. Bunun üzerine sağma taburesine oturuyorum ve sessizce yanlarında oluyorum.

Bir yerlerde samanların arasından bir fare fırlıyor, pencereden üşümüş bir kızılkuyruk bakıyor. Camlar buzdandan tabakaları andırıyor ve koyunları gibi benim soluğum da buhar bulutları oluşturuyor.

Burada, hayvanların arasında durmak bana büyük bir huzur veriyor. Saman ve sıcaklıkta özen ve güven duygusu hissediyorum.

Sana hiç söylememiş olabilirim ama hayvanlarla olmak, çocukluğuma ilişkin ilk arzumdur. Bir gün annemlere, “Büyüyünce bir ahırım olacak!” demiştim. Odaya beklenmedik bir sessizlik çökmüştü – çocuklar genellikle otomobiller, uçaklar isterler ya da kahraman olmayı hayal ederler. “Besicilik mi yapmak istiyorsun?” diye sormuştu babam şaşkınlıkla. Annem ise, hayret dolu bakışlarla, “İnek ahırını mı?” deyivermişti.

“Evet, bir inek, bir dana ve hatta koyunlar istiyorum.” Annem ve babam bir daha bu konuya dönmemişler, ben de pek ilgi çekmemesi üzerine arzumu yüreğimin sessizliğine gömmüştüm.

Büyükbabamın evinde kaldığımda, bisikletle kırlarda gezerken aslında harabeyi andıran bir yere girdiğimi ve orada bir inekle burun buruna geldiğimi anlatmamıştım onlara. Birkaç saat önce doğurmuş olmalıydı, ayaklarının dibinde başka bir dünyadan geldiğini belli eden bakışlarıyla yavrusu yatıyordu. Beni görünce anne burnundan güçlü bir soluk çıkarmış ve sanki, “Benden uzak dur, yavruma yaklaşma, bak ama dokunma!” demek istemişti. Ba-

kışlarında tehdit yoktu; daha çok heybet, gurur, kararlılık vardı. Burnu ıslaktı, uzun kirpiklerin çevrelediği gözleri kara, parlak ve derindi.

İçeride yalnızca üçümüz vardık ama sanki üçümüzün bakışlarında bütün evren bir araya gelmişti ve paramparça hayatım bir an için toparlanmıştı.

Hayret, şaşkınlık ve güç vardı.

Armağan, özen ve sıcaklık vardı.

Sorular ve yanıtlar vardı, hepsi tek bir nefeste toplanmıştı.

Bu nedenle on yaşımın saflığıyla eve döndüğümde, büyüyünce bir ahır sahibi olacağımı bir zafer nidasıyla bildirmiştim büyüklerime.

Kendimle ilgili sana anlatmadığım ne çok şey var! O kadar gençtik, yaşamakta olduğumuz günlerin heyecanıyla öylesine coşkuluyduk ki! “Şimdiki zaman” vardı – sevgimizin zamanı– ve birlikte oluşturacağımız günler anlamına gelen “gelecek zaman” vardı: İş, ev, çocuklar, dünyayı bulduğumuzdan daha iyi bir şekilde bırakma arzusu duyuyorduk. Geride kalan hiçbir şeyin önemi yoktu, tutkumuzun ve aşkımızın her türlü engeli aşacağından emindik. Hayatımızı suyun akışıyla karşılaştırmak hoşuna gidiyordu. “Şimdi bir dağ çağlayanıyız,” diyordun, “coşkunca, kayalar arasından geçerek, şelaleler oluşturarak akıyoruz; akışımızın gürültüsü vadilerden tepelere bütün havayı dolduruyor. Ama bir gün ovada akan nehir- lere dönüşeceğiz –durgun, şişkin, tembel– ve salkımsöğütleri okşayan rüzgârınkinden başka ses duyulmayacak.”

“Can sıkıcı mı olacak?” diye soruyordum.

“Hayır, doğal olacak.”

Böylece, geceleri yatakta bakışlarımızı tavana dikerek, “Hangi nehir olmak istersin?” oynuyorduk. “Dora Baltea olmak ister misin?” diye soruyordum sana ve sen battaniyeyi tekmeleyerek bağırıyordun: “Hayır! Asla Dora Baltea olmam!” Bu akarsu sana çok küçük, mütevazı geliyordu ve Po Nehri’ne dökülme fikrinden nefret ediyordun.

“Ben çay olmak istemem,” diyordun, “ben doğrudan denize dökülen bir ırmak olmalıyım.”

Senin tutkun Amazonlardaki Rio Nehri’ydi. Akarken seyrettiğin olağanüstü faunayı saatlerce anlatıyordun: kelebekler, papağanlar ve sularında yüzen pembe yunuslar.

Öte yandan benim Volga olma arzum seni eğlenceli bir biçimde korkutuyordu. “Nasıl yaparsın? Orada sadece stepler, kar ve buz var.” Sonra da beni didikliyorsun: “Yoksa sen aslında bir buz adam mısın?”

Seni kucaklıyor ve, “Bir Afrika nehrini mi yeğledin?” diye soruyordum.

Sadece bir keresinde sana Timavo Nehri’ni önermiştim de yüzün kararivermişti. “Timavo olmaz! O Carso bölgesinde. Yok olan şeyleri sevmem.”

“Ben de. İyi ama neden yok olasın ki?”

“Belki de canını sıktığım için!” demiş ve kahkahalara gömülmüştün.

“Gün gelecek, sen bıkacaksın.” Hayal gücünün en ufak bir kırıntısına bile sahip olmadığımı biliyordum.

“Bütün erkekler can sıkıcıdır!” diye söyleniyordun. “Bu Âdem’den beri böyledir. Üstelik yaşlandıkça daha da sıkıcı olurlar.”

“O halde ne olacak?”

“Ben senin can sıkıcı olmana asla izin vermeyeceğim.”

“Ya pazar günleri el ele yürürken bir yandan da radyodaki maçı dinlersem?”

“O zaman kaçır giderim, nehir değil buhar olurum. Günün birinde uyanır ve benim yerimde boş nehir yatağını bulursun.”

Uzun ve ıssız kışlarda kendime sık sık hâlâ senin gözlerinle görülebilseydi çevremde nasıl bir dünya olurdu diye sordum. “Can sıkıcı bir adamım,” derken aslında gerçeği söylüyordum. Sen benim yılan oynatıcımydın; kavalını çalıyordun, ben sepetten çıkıyordum. Senin ezgin olmayınca, benim düşüncelerim bir sürüngeninki kadar sınırlı oluyordu.

Öyle bir hayal gücün vardı ki, en sıradan olay bile olağanüstü hal alırdı. Bense tam tersine hep araştırmacı bir bakış açısına sahip oldum. Gerçekliği kurgulamak yerine içine gömülmeyi, toprağı hareket ettirmeyi, kazmayı, el yordamıyla ilerlemeyi ve günlerin sıradanlığının altında neler gizlendiğini keşfetmeyi yeğlerim. Sanırım iyi bir hekim olmamın altında yatan neden buydu. Belki de gene bu nedenle dağda hiçbir zaman tam anlamıyla yalnız olmadım, bir böcekbilimcinin titizliğiyle her şeyi açımlayan düşüncelerim bana arkadaşlık etti.

İki ağacın arasından vadide insanların yaşadığı geceyi seyrediyorum. Bazı evler tepenin yamaçlarına uzanıyorlar – arada sırada otomobil ışıklarının da eklendiği minik parıltılar görüyorum. Daha aşağıda ise ışıklar yoğunlaşıyor, sokak lambalarınınkilere karışıyor. Geceleri insanların yarattığı gürültü azalıyor. Bir korna, bir fren sesi ya da uzaktaki bir kilise çanının yankısı duyuluyor. Kışın, haftanın günlerini sadece buraya yükselen sesler sayesinde ayırt edebilirim. Beş gün boyunca otomobillerin aralıklı homurtusu günbatımıyla kesiliyor; cuma ve cumartesi günleri ise akşam yemeğinden sonra –tek tük gümbürtülerle– yoğunlaşıyor ve seherle kesiliyor. Bir arabaya doluşan insanlar ovadaki diskoteklere ve eğlence mekânlarına iniyorlar. Boş zaman deyince akla gelen tek şey, eğlenmek oluyor.

Noel'e bir ay kaldı. Köyün anayoluna asılmış olan en büyük kuyruklu yıldızı ve başka yıldızlarla birleşmek üzere onun ardına dizilmiş öteki beyaz lambaları buradan da görebiliyorum. Farklı renkli ışıklar evleri, villacıkları, çiftlikleri de ışıltılı nakşediyor. Köknarlar, minik lambalarla süslenmiş sıradan çalılırların, güllerin, elma ağaçlarının arasında, karanlıkta delirmiş trafik ışıkları gibi yanıp sönüyorlar. Ağacı olmayan korkuluğunu, parmaklığını, pence-re önünü ışıklandırıyor. Genellikle karanlığa gömülen her köşe, böyle gecelerde çevresindeki bütün mekânları aydınlatarak ışıltılı ışıltılı ışıltıyor.

Akşam, ikinci saatlerini yutmaya başlayınca, insan ışığı özlediğini hissediyor ve işte o zaman vadiler, tepeler, kırlar bu özlemin simgesi haline geliyor. Giderek daha şaşırtıcı, daha gürültülü bir hal alan ışıklar, kışın içine kapanık havasını neşeli bir şenliğe dönüştürüyor.

Kutlanan nedir? Bunu artık kimseler bilmiyor, kimseler anımsamıyor.

Bu kutlamadan çok bir tür direnişi andırıyor. Karanlığa direniliyor; her birimizin derinliklerinde olan o gizemli geceye, eninde sonunda hepimizin döneceği o karanlığa direniliyor.

İlkbahar ya da yaz günlerinde bu hayaleti uzaklaştırmak kolaydır. Her şey ışıl ışıldır. Ama güneş çekilip karanlık buz gibi parmaklarıyla üzerimize inince ve o parmaklar kırılğanlığımızı anımsatarak bize dokununca her şey çok daha zorlaşır. İncecik cam küreleriz ve minik kıymıklara dönüşmemiz için en küçük fiske yetiyor. Bu kıymıkların yeniden gökkuşağı renklerini yansıtan güzele küreye dönüşmesi için ne kadar zaman gereklidir? Bizim bilebildiğimiz bir zaman ölçeği yok bunun için, çünkü hiçbir kısıntı yeniden şekil alamaz. O zaman ışık bizim arkadaşımız, dostumuz, panzehirimiz olur. İkindiler ürkekçe aydınlanıncaya, kış sessizliğinden sıyrılan kuşlar havayı sevda çekişmeleri yüklü cıvıltılarıyla doldurana kadar onunla olacağız.

Üç

On beş yıldan beri dağda yaşıyorum. Bir gezinti sırasında tesadüfen buldum burayı ve o anda bayıldım. Senin de burayı beğeneceğini düşünmeden edemedim. İşte burada senin istediğin gibi ırmak olabilirdik, hayalini kurduğun o torunlarımız tarafından çevrelenerek çayıra oturabilirdik. Bir çoban sığınağını andıran yıkıntıdan başka bir şey yoktu burada. Çatısı kalmamış üç taş duvar, sac levhalar, ateş kalıntıları, yanık tahtalar, birkaç boş şişe.

Vadiye inince kimin olduğunu sorduğum ve o eski yıkıntıyı satın almak isteyen biri olabileceğine inanamayan yaşlı bir emekliye ait olduğunu öğrendim.

Evi onarmak kolay olmadı. Satın alma sözleşmesini imzaladıktan sonra bir tür yılgınlığa kapıldım: Burası evden çok bir taş yığınıydı; içeriye düşmüş kiremitler ve levhaların arasında böğürtlen çalılar, onların arasında da sarmaşıklar büyüyordu. İçeriye girince bir yılan tıslaması işittim ama artık dönmem söz konusu olamazdı.

Döküntüyü dikkatle aradığım zaman, insanoğlunun evini terk ettiği anda yerini hızla batan, yaralayan, öldüren şeylerin aldığını anladım.

Çalı, ısırğan, yılan.

Harabeler neden çuhaçiçekleriyle, hanımelileriyle kaplanmaz ki? Neden yılanların yerine tavşanlar yuva kurmaz ki?

İnsanın durduğu yerde doğa hemen en düşmanca çehresini gösterir – bu bir yıkıntı, bir çayır ya da bir tarla olsun, orada büyüyen ve mekâna el koyan, daima içinde zorbalık barındıran bir şeydir.

Sonraki yıllarda bu sezgim hep onaylandı. Biraz durur, biraz dikkatini dağıtırsan, doğa ilerlemeye, fethetmeye, her şeyi yutmaya başlıyor. Şehirdeki evinde otururken kurduğun o doğa hayali, onun gerçek yüzünün şefkat değil gözü dönmürlük olduğunu anladığın an, uçup gidiyor. Durmak dalgınlaşmak, yenilmek anlamına geliyor.

Çalıları söktükten, ısırganları orakla yolduktan, yılanı kovduktan sonra, inşaatta bana yardımcı olmak üzere bir mühendis arkadaşım geldi. Tan yeri ağarırken kamyone-tiyle geliyor, malzemeyi indiriyordu. Ben evin yakınında kurduğum bir çadırda uyuyor oluyordum. O buyruklar veriyor, ben yerine getiriyordum. Bütün bir gün çalışıyor, pek az konuşuyorduk. Her şeyi tek başıma yapmak konusundaki romantik hayalim, iki taşı devrilmeden üst üste koymayı başaramadığımda yıkılmış oldu. Bildiğin üzere, zaten ellerim hiçbir zaman mahir olmamışlardır; en küçük bir tesisat ya da makine tamiri karşısında mutlak bir yılgınlık sergilerdim.

Gene de ağılı tek başıma yapmayı başardım, tahtaları –birazı yamuk, birazı düz de olsa– üst üste koydum, hat-ta koyunları kış günlerinde çıkartabilmek için çevresine bir çit bile çevirdim.

Ağılı bitirdikten sonra toprağı sürdüm, tarladan sonra orman sınırındaki büyük meranın çalılarını söktüm. Du-varcılıkta başarısız olduğum için çiftçiliğı de beceremeyeceğimden korkmuştum. Ben oldum olası bir kent insanıydım, kitapların arasında büyüdüm ve insanları tedavi ettim ama annemin balkonundaki sardunyalari nasıl hayatta tutabileceğimi asla bilemedim. Arada sırada, geceleri içimi bir kaygı kaplıyordu. Sadece ellerimle çalışarak nasıl ayakta kalabilecektim? Yoksa her şeye bir çılgınlık ya da kibir ânında mı karar vermiştim?

Oysa küreği elime alır almaz her şeyin zaten çok inanılmaz şekilde içimde bulunduğunu hissettim. Toprağa kulak vermeyi –nemli, az nemli, kuru, killi– ve gereksinmesine göre işlemeyi biliyordum; tohumların incecikten sesini, onları yıldızlara bağlayan gizli bağı dinlemeyi biliyordum. Ne zaman ekilmeleri gerektiğini, boy gösteren filizlerin neye ihtiyacı olduğunu, su mu, güneşten ya da dondan sakınmak mı, hatta onlara zarar verebilecek her şeyi sezebilme yeteneği olan bir bakış mı istediklerini hissediyordum.

Annemi az tanıdın, üstelik bunu benim tek tük anlatımımın donuk filtresi aracılığıyla yapabildin. Anneannem ve dedemi ise sanırım sadece bir kez, o telaşlı düğünümüz sırasında görebildin. Sıkılganlıkla, duygusallıkla, uzun yıllar güneşin altında kalmanın simgesi kırışık yüzleriyle ilk sırada oturuyorlardı.

Törenin sonunda, artık üzerine dar gelen paltosunun içindeki anneannem o buruşuk elleriyle ellerini tuttu ve yanaklarını öperken şöyle dedi: “Tanrı seni korusun kızım.” Senin şaşkın ve alaycı bakışların hâlâ gözümün önünde. O sözler, o tip, sana *Çocuk Kalbi* romanını hatırlatmış olmalı.

Anneannem ve dedem hayatlarının büyük bölümünü ortakçılık yaparak kazandılar; sonradan çiftliğin bütününü satın aldılar ve kendileri için çalışan çiftçiler olabildiler. Ailede eğitim alan ilk kişi annem oldu. Öğretmen okulunu bitirdi ve sanırım bir şekilde kendi anne ve babasından utanırdı. Köyü özlemezdi, sineklerden, tozdan, ağır kokulardan nefret ederdi. Apartman dairesini küçük bir mücevher gibi ıslıl ıslıl tutmak hayatının en büyük amacıydı.

Ben yazın büyükannemlerin köyüne gittiğimde o babamla şehirde kalırdı ve sadece pazar günleri gelirdi. Anneannemle dedem sessiz insanlardı ve benimle pek uğraşmazlardı. Anneannemin eski bisikletine biner, çevrede dolaşırdım. Nereye gideceğimi bilmeden, aylakça basar-

dım pedallara. Arada sırada durur, otların üzerine uzanırdım. Gökyüzündeki bulutların, ejderha-bulutun, fil-bulutun, vapur-bulutun, at-bulutun, koyun-bulutun, soru işareti-bulutun akıp gidişini seyrederdim.

Yukarıları seyretmekten sıkılınca gözlerimi yere, beni çevreleyen otların arasına çevirirdim; ağır yükler taşıyan karıncaları, sıçrarken kanatlarının kıpkırmızı ya da masma- vi rengi ortaya çıkan çekirgeleri, zümrüt gibi parlayan sert kabuklu uğurböceklerini, haz dolu vızıltısıyla hatmi çiçek- lerinin içine giren ayı gibi tüylü eşekarılarını seyrederdim.

Yerdeki dünya gökteki dünyayı aratmıyordu, hatta daha ilginçti. Gökyüzüne bakarken hayal gücümü kul- lanmak zorundaydım –eğer onlara atfettiğim adlar olma- saydı bulutlar sadece buhar yığınları olacaklardı–, oysa burnumun dibinde gördüklerim, değişiklikleri ve karma- şıklıkları bakımından beni çok daha fazla şaşırtıyorlardı.

Nereden geliyordu bu karıncalar, kim icat etmişti on- ları? Karıncaların, karınca olmasına karar veren kimdi?

Arıların dışında neden bir de eşekarıları vardı? Bu iri arılara gereksinme var mıydı?

Bir çubukla eştigimde, toprağın altında bulduğum o beyaz ve tıknaz kurtların, günün birinde güneşin boyadı- ğı kınkanatlarıyla uçan güzel mayısböceklerine dönüş- meleri nasıl mümkün oluyordu?

Nasıl dönüşebiliyorlardı? Dedem bana açıklamıştı ama inanabilir miydim buna?

O kurtçuklar kınkanatlarıyla uçabilen böcekler olu- yurlarsa, ben neler olabilirdim?

Dönüşüm; dünyanın yasası bu muydu?

Dolaşırken bulduğum ölmüş hayvanlara ait kemikleri eve getirdiğimde, dedem inceler ve şöyle derdi: "... Sansar yapmış... Gelincik yapmış... Şahin yapmış... Tilki yap- mış..." İskeletin eksik bölümüne bakarak ilk ısırtığı, ilk ga- ga ya da pençe darbesini kimin vurduğunu anlardı ama o ilk ısırtık aslında ötekileri şölene davet eden çağrı boraza- nı olurdu çünkü öldüren, avın yalnızca bir bölümünü verdi ve ondan sonra sinek larvaları, ölü yiyen kınkanatlı-

lar, sıçrarkuyruklular sofraya otururdu.

Dönüşüm buysa, diye düşünürdüm, şu yaşadığımız günlerin anlamı neydi? Bir şölen oluşturmak mı? Miniminicik yaratıklara bereket yaratmak mı?

Yoksa bizi ilgilendiren başka bir dönüşüm tipi var mıydı?

Bostana girdiğimizde dedem lahana yapraklarındaki minicik sarı noktaları ezerdi: Görmediği sarı noktalar kalırsa bunlardan birkaç gün içinde kurtçuklar ortaya çıkar ve gene bir süre sonra bu kurtçuklar kelebeklere dönüşürdü.

O noktacıklar kelebek olmadan önce kelebektiler.

Ya ben, ben olmadan önce neredeydim?

Ya babam, annem ve çevremde gördüğüm herkes?

Biz de minicik noktacıklar mıydık; biz de ezilme tehlikesi atlattık mı?

Ama böcekler –en azından bildiğim kadarıyla– hayal kurmazlardı, düşünmezlerdi, geleceği tasarlamak gibi bir yetenekleri yoktu. Karınlarını doyurmaya, çiftleşmeye uğraşırlardı; hepsi buydu. Mayısböceklerinin hepsi birbirine benziyorlardı; hiçbirinin Mario ya da Silvio gibi adları yoktu; eşekarıları için de aynı şey geçerliydi; oysa ben babamdan, babam kendi babasından farklıydı ve gün gelecek benim de çocuklarım benden farklı olacaklardı.

O görünmeyen kısım nereden geliyordu?

Doğduğumuz anda giydiğimiz bir gömlek gibi miydi yoksa? Biz üzerimizde gömlek bir yerlerde, mesela soru işareti bulutun içinde beklemekte miydik? Ölü yiyen böcekler, kurtçuklar çene kemiklerini işletmeye başladıklarında biz, gömleğimizle nereye gitmiş olacağız?

Babam bir keresinde beni bir konsere götürmüştü. Sallona girmeden önce paltolarımızı bir hanıma teslim etmiştik, o da karşılığında bize bir numara vermişti.

Böyle miydi?

Son gelince gömlek birine teslim edilecek ve iade hali gözden mi geçirilecekti? Kimi delik deşik, kimi yırtık pır-

tık, eski, lekeli, kimi de birkaç gün önce mağazadan gelmiş gibi, hâlâ kolalı idi.

Belki de bize ait olmayan bir şeyi kırdığımızda olduğu gibi, bir ceza ödememiz gerekiyordu.

İyi ama gömlek bizim miydi, değil miydi?

Bizim idiyse, onu ne yapacağımıza karar vermekte özgür değil miydik?

Tarlaların arasında başıboş dolaşarak geçirdiğim, zamanım konusunda kimseye hesap vermek zorunda olmadığım o yazlar, benim düşüncelerle baş başa kalma zamanlarım oldu. Şehirdeyken okula gitmek, ödev yapmak, annemin arkadaşlarının sıkıcı çay davetlerine katılmak, babamla alışverişe çıkmak gibi görevlerim vardı. Hep olmak zorunda ve yapmak zorunda olduğum şeyler arasında eziliyordum; zihnimin önünde sabırsız bir kalabalık gibi didişmelerine yer açmaya zamanım kalmıyordu.

Dokuz yaşında olduğum yaz, şehre dönmeden az önce çok güzel bir kelebek yakalamıştım. Büyük kanatları, üzeri minik kırmızı beneklerle ve sarı siyah renklerle kaplı uzun bir kuyruğu vardı. Zafer duygusuyla, parmaklarımın arasında sımsıkı tutarak dedemlere göstermek üzere mutfağa koştum. O canlının büyüsunün ellerime yapışıp kaldığını keşfetmek büyük bir hayal kırıklığı oldu. Şaşaası ışıltılı bir toza dönüşmüştü şimdi – gözlerimin önünde çırpınan gri bir böcekti artık ve can vermek üzereydi. Deli gibi ağlamaya başladım.

Anneannem gözlerini tencerelerden ayırmadan, “Ne oldu? Düştün mü?” diye sordu.

Yanıt bile vermeden koşarak çıktım. Birisi yüreğime bir bıçak sokmuş ve en fazla acı veren noktayı bulmak üzere, çevirip duruyordu.

Güzellik de kırılğan bir görüntüden başka bir şey değildi: Onu yok etmek dünyanın en kolay şeyiydi.

Gene o akşam, sofraya oturduğumuzda, çorbanın dumanı tüterken dedeme şunu sormuştum:

“Neden yaşıyoruz?”

Bir an için ne diyeceğini bilemeden süzmüştü beni. Sonra alçak sesiyle –ender olarak duyduğum sesiyle– şöyle demişti:

“Bir şeyler yapmak, bunları iyi yapmak için. Hayvanlar, tarlalar için...”

“Yemeğini ye, soğuyor çorban,” diye eklemişti hemen anneannem ve odaya yeniden sessizlik egemen olmuştu.

Açık pencereden içeriye pervaneler giriyordu. Kimi küçücük, kimi kocamandı, deli gibi uçuyorlar, tabaklara düşüyorlar, ıslanan kanatlarıyla yeniden uçmaya çalışıyorlar, bardaklara dalıyorlar, sürahiye giriyorlar, şarap sürahisinde çırpınarak boğuluyorlardı. Arada sırada bazıları mumun alevine dalıyordu.

Ateşten gelen incecik çıtırtı, o anlarda bana dünyanın gerçek gürültüsü gibi geliyordu.

-

SUSANNA TAMARO

Sonsuza Kadar

Kırlıganlığımız güce, kader bilgeliğe, trajediler aşka, zifiri karanlık içsel aydınlığa dönüşebilir.

"Öyle bir an oldu ki, ikimizin minik taşları düzgün biçimde yan yana düştüler. Ben bir adım atıyordum, sen de aynı uzunlukta bir adım atıyordun. Ben seni bekliyordum, sen bana yetişiyordun, ben sana ulaşıyordum, sen beni bekliyordun. Sonsuza kadar böyle gideceğimizi sanıyorduk. Oysa ben şimdi ormanda yürüyorum ve ayak izlerimden başka iz yok. Kimse yürümüyor yanımda, kimse izlemiyor beni, ya da önümden gitmiyor..."

Matteo ve Nora... biri ateştir diğeri su; biri akıldır diğeri yürek, biri sürekli harekettir diğeriyse durgunluk ve huzur; biri düşüncedir diğeri sezgi, biri zamandır diğeriye sonsuzluk...

Ancak bir gün bu mükemmel uyum dünyanın trajik yasaları karşısında dağılır gider... Matteo bir anda içinde dipsiz bir boşlukla tek başına kalır. Ama yollar onu asla bırakmaz ve hiçbir şekilde tahmin edemeyeceği bir geleceğe taşır.

Zamanla doğa yasalarının gizemini keşfeden Matteo, insanların kendilerini bulmak, hayatı tanımak için ziyaret ettiği bir tür keşif olup çıkar. Hayatın ve aşkın gizeminin, Nora'nın ardında bıraktığı bu büyük soru işaretinde yattığını, Matteo bir gün anlayacaktır...

Sonsuza Kadar kimi zaman yok eden, kimi zaman da andıran içimizdeki ateşi anlatıyor...

ISBN 978-975-07-1351-4

